

Varoluşçu Teoloji ve İnsan Özgürlüğü

Halis ÇAVUŞOĞLU

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No | General Publication Number: 1430

FCR Sertifika no | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

Eskiyeni Yayınları

Yayın No | Publication Number: 264

Kitap Adı: Varoluşçu Teoloji ve İnsan Özgürlüğü

Book Title (English): Existential Theology and Human Freedom

ISBN: 978-625-6781-77-1

DOI: doi.org/10.70458/fcr.9786256781771

Yazar | Author: Halis ÇAVUŞOĞLU | orcid.org/0000-0002-8989-7701

Kurum | Institution: Dicle Üniversitesi

ROR ID: ror.org/0257dtg16

Editör | Editor: Bilal BEKALP | orcid.org/0000-0001-8733-959X

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book – Monograph

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 280

Yayın Tarihi | Publication Date: Ekim | November 2024

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HJQ | Felsefi Teoloji | Philosophical Theology

BISAC: REL067000 | Teoloji | Theology

THEMA: VXN | Felsefi Teoloji | Philosophical Theology

LC: BR100 | Teolojik Felsefe | Philosophical Theology

Atf Bilgisi | Cite as: Çavuşoğlu, Halis. *Varoluşçu Teoloji ve İnsan Özgürlüğü* – Ankara: Eskiyeni Yayınları, 2024.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

Varoluşçu Teoloji ve İnsan Özgürlüğü

Halis ÇAVUŞOĞLU

Ankara 2024

Yazar Hakkında

Halis ÇAVUŞOĞLU

1986'da Erzurum/Aziziye'de doğdu. İlk ve Orta eğitimi ni 2004 yılında Erzurum'da bitirdi. 2010'da Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nde Lisan, 2013'te Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü Din Felsefesi alanında Yüksek Lisans eğitimini bitirdi. 2014'te Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü Din Felsefesi alanında Araştırma Görevlisi olarak çalışmaya başladı.2024'te Bursa Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü Din Felsefesi alanında Doktora eğitimini tamamladı ve bu süreçte Bursa Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaya devam etti. Kendi çalışmaları ile ilgili olarak uluslararası index sahibi dergilerde yayınlanmış birkaç makalesi bulunmakta, uluslararası kongre ve seminerlerde sunum yapmak üzere tam metin olarak yayınlanmış birçok kongre katılımı sağlamakta ve BAB destekli Doktora döneminde Doktora Araştırma Projesi bağlamında hazırladığı bir projede Danışman hocamızın yürütücülüğünde Araştırmacı olarak görev aldı. 2024'de beri Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü Din Felsefesi alanında Dr. Araştırma Görevlisi olarak görev yapmaya başladı. Evli ve bir çocuk sahibidir.

About the Author

Halis ÇAVUŞOĞLU

He was born in 1986 in Erzurum/Aziziye. He completed his primary and secondary education in Erzurum in 2004. He completed his undergraduate education in 2010 at Sivas Cumhuriyet University, Faculty of Letters, Department of Philosophy, and his postgraduate education in 2013 at Sivas Cumhuriyet University, Faculty of Theology, Department of Philosophy and Religious Sciences in the field of Philosophy of Religion. In 2014, he started working as a Research Assistant in the Department of Philosophy of Religion at Dicle University, Faculty of Theology, Department of Philosophy and Religious Sciences. In 2024, he completed his doctorate in Philosophy of Religion at Bursa Uludağ University, Faculty of Theology, Department of Philosophy and Religious Sciences, and continued to work as a Research Assistant at Bursa Uludağ University, Faculty of Theology. He has published numerous articles in internationally indexed journals on his own work, participated in many congresses where he was published as a full text to be presented at international congresses and seminars, and worked as a Researcher under the supervision of our Advisor in a project he prepared within the scope of the BAB-supported Doctoral Research Project during his doctoral education. In 2024, he started working as a Dr. Research Assistant in the Department of Philosophy and Religious Sciences at Dicle University Faculty of Theology in the field of Philosophy of Religion. He is married and has one child

Sevgili Eşim ve Canım Kızım'a

Kitap Hakkında

Varoluşçu Teoloji ve İnsan Özgürlüğü

Varoluşçuluk, insanın varoluşunun anlamını ve amacını kendi seçimleriyle, özgür iradesiyle, kararlarıyla ve eylemleriyle belirlediği felsefi bir akım olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu akıma göre, insan önce var olur veya dünyaya gönderilir, sonra kendi belirlediği ve istediği minval üzere kendi özünü, kim olduğunu ve ne yapmak istediğini belirlemektedir. Ayrıca varoluşçu felsefe, insanın bu pratik eylemlerinde, teolojik inançlarında, ontolojik serüveninde ve teorik söylemlerinde özgür olduğunu ifade etmesinin yanı sıra, insanın sorumlu bir varlık olduğunu da vurgulamaktadır.

Varoluşçu teoloji, insanın varoluşunun anlamını ve amacını, Tanrı ile ilişkisi bağlamında ele alan ve bu konuyu teolojik açıdan yeniden düşünme ve tanımlama imkânı sunan bir teolojik anlayıştır. Varoluşçuluk, varlığın ontolojik pozisyonlarını kendi seçimleriyle ve eylemleriyle oluşturduğunu savunurken teoloji, Tanrı'nın varlığını ve insanla olan ilişkisini konu alan bir disiplindir. Felsefe ise bunlardan farklı olarak, varlık ve bilginin temellerini araştıran bir disiplin olarak kendisini daha çok göstermektedir. Varoluşçu teoloji, bu üç disiplinin kesişim ve birleşim noktalarını bir araya getirerek, insanın varoluşunun anlamını ve amacının ontolojik yönünü Tanrı ile ilişkisi bağlamında yeniden değerlendirmeye çalışmaktadır. Bunun yanı sıra varoluşçu teoloji, ontolojinin metafizik yönüne de katkıda bulunduğundan dolayı ontolojinin metafizik yönünü yeniden düşünmemize yardımcı olmaktadır. Bunlardan farklı olarak teist varoluşçu filozoflar, varoluşun bir anlamı ve amacı olduğunu, bu anlamı ve amacın Tanrı'da bulunduğunu savunurlar. Teist olmayanlar ise, varoluşun bir anlamı ve amacı olmadığını, insanın kendi anlamını ve amacını yaratması gerektiğini savunur. Varoluşçu teoloji, bu farklı yorumları bir araya getirerek, filozof ve teologlara insan

hayatını, varlığın ontolojik serüvenini, dini inançların teolojik yorumlarını ve bunlar arasındaki ilişkiyi yeniden ortaya koymaya çalışan bireyler için önemli bir perspektif sunmaktadır.

Varoluşçu teoloji, insanın özgür bir varlık olduğunu ve bu özgürlüğün sayesinde kendi varoluşunun anlamını ve amacını seçebileceğini savunur. Varoluşçu teologlar, özgürlüğü çeşitli şekillerde yorumlamışlardır, ancak ortak noktaları özgürlüğün, insanın varoluşunun ayrılmaz bir parçası olması ve insanın sorumluluğuyla birlikte ele alınması gerektiğidir. Örneğin; Kierkegaard, Tanrı'ya teslimiyet neticesinde emre itaat olarak görmekte, Jaspers, Tanrı ile insan arasındaki iletişim bağı olarak yorumlamakta, Marcel, Ben ve Kutsal Sen arasındaki ilişki ile ortaya çıkan bir bağlanma durumu olarak açıklamakta ve Tillich, ise özgürlüğü, sembolik teoloji ve sınırlılık durumu bağlamında insanın sınırlı bir özgürlüğe sahip olduğunu düşünmektedir.

Anahtar kelimeler: Varoluşçuluk; Teoloji; Özgürlük; Tanrı; Ontoloji; İnsan; Varlık; Hürriyet

About the Book

Existential Theology and Human Freedom

Existentialism is a philosophical movement in which human beings determine the meaning and purpose of their existence through their own choices, free will, decisions and actions. According to this movement, man first comes into existence or is sent into the world, and then determines his own essence, who he is and what he wants to do in the manner he determines and wants. Existentialist philosophy also emphasizes that human beings are free in their practical actions, theological beliefs, ontological adventures and theoretical discourses, as well as emphasizing that human beings are responsible beings.

Existential theology is a theological understanding that deals with the meaning and purpose of human existence in the context of its relationship with God and offers the opportunity to rethink and redefine this issue theologically. Existentialism argues that beings form their ontological positions through their own choices and actions, while theology is a discipline that deals with the existence of God and His relationship with human beings. Philosophy, on the other hand, is a discipline that investigates the foundations of being and knowledge. Existential theology, by bringing together the intersection and convergence points of these three disciplines, seeks to re-evaluate the ontological aspect of the meaning and purpose of human existence in the context of its relationship with God. In addition, since existential theology contributes to the metaphysical aspect of ontology, it helps us rethink the metaphysical aspect of ontology. Unlike these, theistic existentialist philosophers argue that existence has a meaning and purpose, and that this meaning and purpose are found in God. Non-theists, on the other hand, argue that existence has no meaning and purpose and that human beings must create their own meaning and purpose. By bringing

together these different interpretations, existential theology offers philosophers and theologians an important perspective for individuals who seek to reconstruct human life, the ontological adventure of being, the theological interpretations of religious beliefs and the relationship between them.

Existential theology argues that the human being is a free being and through this freedom can choose the meaning and purpose of his or her existence. Existential theologians have interpreted freedom in various ways, but what they have in common is that freedom is an integral part of human existence and must be considered in conjunction with human responsibility. For example, Kierkegaard sees freedom as obedience to command as a result of submission to God, Jaspers interprets it as a bond of communication between God and man, Marcel explains it as a state of attachment that arises from the relationship between the I and the Holy Thou, and Tillich thinks that man has a limited freedom in the context of symbolic theology and the state of limitation.

Keywords: Existentialism; Theology; Freedom; God; Ontology; Man; Being; Liberty

TEŞEKKÜR

Doktora süresinde kendisini her zaman ve her yönden yanımda hissettiren saygıdeğer danışmanım Prof. Dr. İsmail Çetin hocama ve ilminin, gönlünün, kütüphanesinin ve odalarının kapılarını bana her daim açık tutan değerli hocalarım Prof. Dr. Kasım Küçükalp, Prof. Dr. Ulvi Murat Kılavuz, Prof. Dr. Aydın Topaloğlu ve Doç. Dr. Ergin Ögcem'e en kalbi duygularıyla teşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca hayatımın her anında kalbimde ve zihnimdeki yerleriyle bana sürekli maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen sevgili eşime ve doktora süresinde çalışmalarım ile birlikte büyüyen varlığımın anlamı sevgili kızıma kendilerine ayırmam gereken zaman ve sergilemek zorunda olduğum ilgi ve alakadan gösterdikleri fedakarlıklarından dolayı motivasyon ve şevk kaynağım olan aileme minnet ve şükran duymaktayım. Son olarak, çalışmalarımı okuyarak ve değerlendirerek gerekli gördüğü düzeltmeleri benimle paylaşma nezaketinde bulunan çok değerli arkadaşım Dr. Bilal Bekalp'e ve dil ve gramer bakımından tezimizi okuyup gerekli düzeltmeleri öneren dil uzmanı kıymetli dostum Türkçe öğretmeni Osman Usanmaz'a teşekkürlerimi sunmaktan kıvanç duyarım.

Ayrıca tezimizin yazımı aşamasında Almanya'ya yaptığım seyahat ile yapmış olduğum akademik ziyaretler, görüşmeler ve araştırmalar ile tezimizin olgunlaşmasını sağlayan ve bu süreçte araştırmalarımızı Word'e geçmek için gerekli olan materyal ve teknik araçları temin etme fırsatını bana sağlayan Bursa Uludağ Üniversitesi BAP birimine teşekkür ederiz. Bu bağlamda hazırladığımız, ID'si 168 olan "Varoluşçu Teoloji Açısından İnsan Özgürlüğü Problemi" başlıklı DDP(D)-2020/18 nolu Doktora Destek Projesi kapsamında bana araştırmacı olarak sağladığı imkânlardan dolayı BAP komisyonuna şükranlarımızı sunarız.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	15
-------	----

BİRİNCİ BÖLÜM

VAROLUŞÇU FELSEFESİNİN MAHİYETİ VE VAROLUŞÇULUĞUN ONTOLOJİK TEMELLERİ

1.1. Varoluşçu Felsefenin Neliği ve Temel Özellikleri	31
1.2. Varoluşçuluğun Analizi ve Varlığın Kendini Açması	50
1.3. İnsanın Ontolojik Konumu	59

İKİNCİ BÖLÜM

VAROLUŞÇU TEOLOJİ AÇISINDAN YAŞAMIN DİNSEL ANLAMI

2.1. Varoluşçuluk, Teoloji ve Felsefe İlişkisi	82
2.3. Varoluşçu Teoloji ve Tanrı'nın Varlığı	100
2.4. Ontoloji ve Teoloji İlişkisinin Metafizik Yönü	113
2.5. Teist ve Non-Teist Düşünürlerde Varoluş ve İnanç	127
2.5.1. Kierkegaard'ın İman ve Akıl Bağlamında Teoloji Anlayışı	133
2.5.2. Marcel'in Kendini Yapan Benlik ve Teoloji Düşüncesi	145
2.5.3. Tillich ve Varoluşçu Teoloji	162

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖZGÜRLÜK VE ZORUNLULUĞUN BİR SENTEZİ OLARAK İNSANIN VAROLUŞU

3.1. Varoluşçu Teoloji ve Özgürlük İlişkisi	173
3.1.1. Kierkegaard'ın Tanrı'ya Teslimiyet Olarak Özgürlük Anlayışı	187
3.1.2. Jaspers'in Tanrı İle İnsan Arasındaki İletişim Bağlamında Özgürlük Düşüncesi	207
3.1.3. Marcel'in Ben ve Sen İlişkisi Bağlamında Özgürlük Sentezi	221
3.1.4. Tillich'in Sembolik Teoloji Düşüncesinde Sınırlı Olma Durumu	241

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	257
------------------------	-----

KAYNAKÇA	267
----------	-----

DİZİN	275
-------	-----